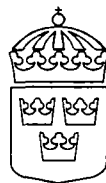

Bostadsutskottets betänkande

1989/90:BoU16

Anslag till länsstyrelserna

1989/90
BoU16

Sammanfattning

I betänkandet behandlas vad i budgetpropositionen bilaga 15 föreslagits om anslag till länsstyrelserna m.m. och om verksamheten vid länsstyrelsernas lantmäteriverksamhet jämte sexton motioner från årets allmänna motionstid.

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag i budgetpropositionen. Med anledning av fyra motioner (s), (fp), (vpk) och (mp) föreslår utskottet att riksdagen ger regeringen till känna vissa synpunkter vad gäller resursbehovet vid de sociala funktionerna vid länsstyrelserna. Bostadsutskottet utgår i denna fråga från vad socialutskottet i ett yttrande anfört om bl.a. behovet av en redovisning av regeringens syn på länsstyrelsernas arbetsuppgifter på det sociala området.

Övriga i betänkandet behandlade motioner avstyrks av utskottet. Det gäller bl.a. förslag angående en omprövning av riksdagens beslut om en länsstyrelsereform, angående resurserna vid länsstyrelsernas kultur- miljö- och naturvårdsenheter samt vad gäller en förändrad länsindelning i Västsverige.

Till betänkandet har fogats elva reservationer och två särskilda yttranden.

TRETTONDE HUVUDDTITELN

Propositionen

Regeringen har i proposition 1989/90:100 bilaga 15 (civildepartementet) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i regeringsprotokollet anförts rörande länsstyrelsernas lantmäteriverksamhet,
2. till Länsstyrelserna m.m. för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 1 361 188 000 kr.

Motionerna

I detta betänkande behandlas de under allmänna motionstiden 1990 väckta motionerna.

1989/90:Bo301 av Eva Goës och Ragnhild Pohanka (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökade resurser till länsstyrelserna för tillsyn av alkohol-lagstiftningen.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So219.

1989/90:Bo302 av Birger Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av tjänster som biträdande länsantikvarie vid länsstyrelserna, varav fem tjänster utöver regeringens förslag inrättas budgetåret 1990/91.

1989/90:Bo303 av Ingela Mårtensson m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om ny länsindelning i Västsverige.

1989/90:Bo304 av Sven-Gösta Signell och Birger Rosqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbyte av titeln landshövding till en mera tidsenlig titel.

1989/90:Bo305 av Birthe Sörestedt och Grethe Lundblad (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omprioritering av resurser till länsstyrelsernas sociala funktion.

1989/90:Bo306 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen för budgetåret 1990/91 anslår 20 milj. kr. ytterligare till länsstyrelsernas miljövårdsenheter att användas för förstärkningar beträffande den s.k. gröna naturvården.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Jo747.

1989/90:Bo307 av Olle Östrand m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resurser för arbetet med en decentraliserad länsförvaltning.

1989/90:Bo308 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar inrätta fem tjänster som länsantikvarie utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 1990/91.

1989/90:Bo309 av Ing-Britt Nygren (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av länsstyrelsernas arbetsformer och personalbemanning.

1989/90:Bo310 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen till länsstyrelsen i Gävleborg för budgetåret 1990/91 anslår medel för två kvalificerade handläggartjänster.

1989/90:Bo311 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen, med avslag på regeringens förslag att avsätta 30 000 000 kr. av rationaliseringsvinster under anslag D 1 Länsstyrel-

serna m.m. budgetåret 1990/91 för genomförande av en ny regional statlig länsförvaltning, anslår motsvarande belopp för genomförande av en regionaldemokratisk reform,

2. att riksdagen till anslag D 1 Länsstyrelserna m.m. för budgetåret 1990/91 anslår 57 400 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit eller totalt 1 418 588 000 kr.

1989/90:Bo312 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar upphäva sitt tidigare beslut om samordnad länsförvaltning i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen, vid avslag på yrkande 1, beslutar upphäva sitt tidigare beslut om samordnad länsförvaltning vad avser nämndorganisationen, sättet för val av ledamöter i nämnderna och antalet ledamöter i nämnderna i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen hos regeringen begär nytt förslag beträffande samordnad länsförvaltning vad avser nämndorganisationen, sättet för val av ledamöter i nämnderna och antalet ledamöter i nämnderna i enlighet med vad som anförts i motionen, vilket skall föreläggas riksmötet i så god tid att nya regler kan träda i kraft den 1 juli 1991.

1989/90:Bo313 av Göthe Knutson och Gullan Lindblad (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vårt förslag att etablera ett länsmyndigheternas lokalkontor i Torsby kommun.

1989/90:Bo314 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökade resurser till naturvårdsenheten vid länsstyrelsen i Stockholms län.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Jo880.

1989/90:Bo315 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av ökade resurser till handelsregistret i Stockholms län.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A297.

1989/90:So625 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsstyrelsernas sociala funktion,

Yttranden

Bostadsutskottet har berett lag-, social-, kultur- och jordbruksutskotten tillfälle att yttra sig över förslaget i budgetpropositionen om anslag till länsstyrelserna jämte vissa motioner. Yttrandena har som bilagor fogats till detta betänkande.

Utskottet

Inledning

Utskottet behandlar i detta betänkande förslag om anslag till länsstyrelserna m.m. i budgetpropositionen (bil. 15 s. 60–92) och förslag i motioner väckta under den allmänna motionstiden år 1990.

I budgetpropositionen föreslås att ett anslag på 1 361 188 000 kr. anvisas för länsstyrelsernas verksamhet m.m. under budgetåret 1990/91. Vidare föreslås vissa förändringar genomföras beträffande lantmäteriverksamheten på länsnivå. Vad gäller länsstyrelseanslaget har detta i enlighet med gällande rationaliseringskrav minskats med två procent efter pris- och löneomräkning. Detta belopp – ca 30 milj. kr. – föreslås stå till regeringens disposition för kostnader som följer av förberedelser och genomförande av den nya regionala statliga förvaltningen som riksdagen fattade beslut om hösten 1989 (se nedan). I fråga om resursförstärkningar för länsstyrelsernas verksamhet föreslås dessa framför allt tillfalla kulturmiljöenheterna. Medel för tre nya tjänster som biträdande länsantikvarier föreslås tillföras länsstyrelserna i Skaraborgs, Jämtlands och Norrbottens län. Dessutom föreslås tidigare engångsvis anvisade medel till kulturmiljöenheterna vid länsstyrelserna i Kalmar län och Älvsborgs län permanentas.

Länsförvaltningens övergripande utformning m.m.

Riksdagen fattade hösten 1989 beslut om en ny statlig regional förvaltning – den s.k. samordnade länsförvaltningen (se 1989/90:BoU4, BoU9). Reformen avses i huvudsak genomföras den 1 juli 1991. Den samordnade länsförvaltningen innebär bl.a. att en ny länsstyrelse bildas av de verksamheter som i dag bedrivs av länsvägnämnden, länskolnämnden, lantbruksnämnden samt den nuvarande länsstyrelsen. Viss del av länsbostadsnämndens verksamhet skall också ingå i den nya länsstyrelsen, som för övrigt får vidgade befogenheter i vad avser kommunikationsområdet, skogsvården och trafiksäkerheten. Större delen av verksamheten vid de nuvarande länsstyrelsernas lantmäterienheter kommer samtidigt att flyttas över till lantmäteriets regionala organisation.

Riksdagens beslut innebar att det överläts till den enskilda länsstyrelsens styrelse att besluta om en nämndorganisation skall knytas till länsstyrelsen och hur den i så fall skall utformas. Som exempel på nämnder som skulle kunna knytas till länsstyrelsen kan nämnas: utbildningsnämnd, nämnd för fysisk planering, lantbruksnämnd, kommunikationsnämnd och miljönämnd. Ledamöterna i nämnderna – ett ojämnt antal av lägst fem och högst elva inkl. ordförande – kommer i förekommande fall att väljas av länsstyrelsens styrelse.

I motion Bo312 (c), väckt under årets allmänna motionstid, föreslås att beslutet om samordnad länsförvaltning omprövas i sin helhet alternativt i den del som avser nämndorganisationen. Motionärerna anför att beslutet strider mot ett länsdemokratiskt synsätt. Det anses

vidare innebära ett fjärmande från en fördjupad förtroendemannamedverkan och ett decentraliserat ansvarstagande. I motionens yrkande 1 föreslås mot denna bakgrund att riksdagen beslutar upphäva det tidigare beslutet om samordnad länsförvaltning i sin helhet. Vid ett riksdagens avslag på detta yrkande föreslås i andra hand i yrkande 2 att riksdagen beslutar upphäva sitt tidigare beslut i vad avser nämndorganisationen, sättet för val av ledamöter i nämnderna och antalet ledamöter i nämnderna. Motionärerna vänder sig framför allt mot att nämnderna inte gjorts obligatoriska och att inte nämndernas ledamöter skall utses av landstingen. I motionens yrkande 3 föreslås slutligen att riksdagen hos regeringen skall begära ett nytt förslag vad avser nämndorganisationen. Inriktningen på detta förslag skall vara att minst tre obligatoriska nämnder bör inrättas i varje län, varav en skall vara miljönämnd. Vidare bör gälla att landstingen skall besluta om antalet ledamöter i nämnderna och även utse ledamöter och ordförande i nämnderna.

Även i miljöpartiet de grönas partimotion Bo311 framhålls att den beslutade reformen med samordnade länsförvaltning inte bör genomföras. Av detta skäl bör inte heller medel avsättas till förberedelser för denna reform. Som har beskrivits ovan är regeringens förslag om anslag till länsstyrelserna m.m. (trettonde huvudtiteln, anslagspost D1) beräknad så att ett belopp av 30 milj. kr. under budgetåret 1990/91 föreslås stå till regeringens disposition för kostnader som följer av förberedelser och genomförande av den nya regionala statliga förvaltningen. I partimotionens yrkande 1 föreslås att motsvarande belopp i stället anslås för genomförandet av en regionaldemokratisk reform.

Bostadsutskottet övervägde under hösten 1989 ingående regeringens förslag om en samordnad länsförvaltning. Frågan om inrättandet av en ny samordnad länsförvaltning hade dessförinnan under en följd av år utretts i skilda sammanhang och vid flera tillfällen övervägts av utskottet. Resultatet av ett omfattande utredningsarbete och försöksverksamheten med samordnad länsförvaltning vid länsstyrelsen i Norrbottens län följdes uppmärksam. Utskottets och sedermera riksdagens ställningstagande i frågan hösten 1989 var sålunda väl underbyggt. Inget som anförs i de nu behandlade motionerna föranleder utskottet att ompröva *beslutet att inrätta en samordnad länsförvaltning*. Motion Bo312 (c) yrkande 1 och miljöpartiets partimotion Bo311 yrkande 1 avstyrks sålunda.

Riksdagsbehandlingen innebar bl.a. att förslagen i propositionen angående *nämndorganisationen* på vissa punkter inte vann riksdagens bifall. Besluten om att inte göra nämnderna obligatoriska, om antalet ledamöter i nämnderna samt sättet för val av ledamöter var sålunda resultatet av överväganden inom bostadsutskottet i dessa frågor. Utskottets ställningstagande står fast. Yrkandena 2 och 3 i motion Bo312 (c) avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

I motion Bo309 (m) föreslås att det genomförs en *översyn av länsstyrelsernas arbetsformer* och personalbemanning. Förslaget läggs fram

bl.a. med hänvisning till att länsstyrelserna inte anses helt kunnat avgränsa sina arbetsområden och att snedbelastningar på personalområdet anses förekomma.

Motionärernas önskemål om en översyn av länsstyrelsernas arbetsformer och personalbemanning kommer att tillgodoses genom den redan beslutade länsförvaltningsreformen. Det kan i sammanhanget framhållas att regeringen i februari i år beslutat att tillsätta en central organisationskommitté samt en särskild utredare i varje län för att förbereda reformen. Bland de frågor som organisationskommittén och de särskilda utredarna har att överväga finns både avgränsningen av länsstyrelsernas arbetsuppgifter gentemot andra organ och olika personalfrågor. Bostadsutskottet avstyrker mot denna bakgrund motion Bo309 (m).

Decentraliserad länsförvaltning

I två motioner, Bo307 (s) och Bo313 (m), tas frågan upp om *resurser för lokala länsförvaltningskontor*.

Verksamheten vid ett länsförvaltningens kontor i norra Hälsingland med säte i Hudiksvall beskrivs i motion Bo307 (s). Detta länskontor med representanter från olika länsnämnder inrättades under år 1989 och har två huvudsyften. Det första huvudsyftet är enligt motionärerna att ge invånarna i norra Hälsingland bättre service och ökad tillgänglighet till länsförvaltningen samt genom samlokaliseringen också förbättra samverkan mellan länsorganen. Det andra huvudsyftet är att effektivisera utvecklingsarbetet i norra Hälsingland framför allt genom nära tillgång till de olika kompetenser som behövs i detta arbete och fysisk närhet till de lokala samverkansorganen. Enligt motionärerna ryms inte kostnaderna för länsförvaltningens kontor inom ordinarie förvaltningsanslag. Merkostnaderna uppgår till ca 1,7 milj. kr. Länsstyrelsen har utan resultat äskat särskilda medel för dessa merkostnader för budgetåret 1990/91. Mot denna bakgrund föreslås i motionen att riksdagen skall göra ett tillkännagivande till regeringen om behovet av resurser för en decentraliserad länsförvaltning.

I motion Bo313 (m) föreslås att ett nytt lokalkontor för länsförvaltningen i Värmlands län etableras i Torsby kommun. Där föreslås samverkan ske mellan olika myndigheter, samhällsinstitutioner och serviceorgan i angelägenheter som gäller Torsby kommun och dess invånare. Motionärerna framhåller olika exempel på pågående verksamheter i Värmlands län som visar på starka engagemang hos bl.a. myndigheterna i Värmland och som understryker behovet av ett lokalkontor. Enligt motionärernas mening bör det inom föreslagna anslagsramar till länsstyrelserna och andra regionala verksamheter finnas ekonomiska resurser att finansiera etableringen av lokalkontor. I motionen föreslås därför att regeringen skall anvisa sådana medel till ett lokalkontor i Torsby kommun.

Bostadsutskottet anser det vara värdefullt med en ökad samverkan mellan olika länsorgan och att ett nära samarbete kommer till stånd mellan länsförvaltningen och kommunerna samt andra lokala organ. I

fråga om det i motion Bo313 (m) framförda förslaget att regeringen skall anvisa medel till ett lokalkontor inom de föreslagna anslagsramarna bör framhållas att inget hindrar länsstyrelserna att själva göra en sådan prioritering av de anvisade medlen. Något särskilt tillkännagivande från riksdagen eller godkännande från regeringen behövs således inte.

Utskottet har erfarit att en särskild arbetsgrupp inom stat—kommunberedningen, den s.k. lokalkontorsgruppen, för närvarande överväger frågor om hur länskontorens verksamhet bör utformas och finansieras. Arbetsgruppen avser att avge sina förslag senare under våren. Utskottet förutsätter att ytterligare underlag för ställningstaganden i de aktuella frågorna kan erhållas från denna redovisning. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Bo307 (s) och Bo313 (m).

Det statliga lantmäteriet på länsnivå

Som ovan omnämnts innebar riksdagens beslut om samordnad länsförvaltning att större delen av verksamheten vid de nuvarande länsstyrelsernas lantmäterienheter kommer att flyttas över till lantmäteriets regionala organisation. I huvudsak har denna verksamhet anknytning till de fastighetsregistreringsuppgifter som hittills åvilat länsstyrelserna. En mindre del av den verksamhet som i dag bedrivs vid länsstyrelsernas lantmäterienheter ansågs dock ha betydelse för den nya länsstyrelsens roll, framför allt inom den fysiska planeringen. Avsikten var därför att tilldela den nya länsstyrelsen medel för att kunna fullgöra sina kvarvarande uppgifter inom lantmäteriområdet, antingen genom egen personal eller genom köpta tjänster från lantmäteriet. I budgetpropositionen läggs nu fram förslag (bil. 15 s. 65) med en något annorlunda lösning på hur länsstyrelsernas kvarvarande behov av lantmäteriteknic kompetens skall kunna tillgodoses.

Förslaget i budgetpropositionen innebär i korthet att även den enligt riksdagens tidigare beslut kvarvarande lantmäteriverksamheten inom länsstyrelserna förs över till lantmäteriets regionala organisation under överlantmätarens ledning. Lantmäteriet skall dock enligt förslaget utan kostnad tillhandahålla länsstyrelserna dessa tjänster. En skyldighet att utföra sådana tjänster avses införas i lantmäterimyndigheternas instruktion. I propositionen görs vidare den bedömningen att förändringen avseende lantmäteriets verksamhet kan tidigareläggas i förhållande till länsförvaltningsreformen i övrigt. Förändringen avseende fastighetsregistreringen föreslås därför genomföras redan den 1 juli 1990. Vad gäller medel för såväl fastighetsregistreringen som den lantmäteritekniciska servicen till länsstyrelserna föreslås i propositionen att sådana medel för nästa budgetår anvisas under länsstyrelseanslaget.

Bostadsutskottet har inget att invända mot de av regeringen föreslagna förändringarna avseende *överföringen av lantmäteriverksamheten* till lantmäteriets regionala organisation. Utskottet förutsätter att den före-

slagna lösningen innebär att den nya länsförvaltningens behov av service och kompetens inom lantmäteriområdet kan tillgodoses i erforderlig utsträckning. Regeringens förslag tillstyrks sålunda.

1989/90:BoU16

Resurstilldelningen till länsstyrelserna m.m.

Inledning

I ett antal motioner föreslås utökade resurser till olika enheter och funktioner inom länsstyrelserna, såväl vad gäller verksamheten i allmänhet som särskilda behov vid enskilda länsstyrelser. Förslag med denna inriktning har under årets allmänna motionstid väckts angående verksamheten vid kulturmiljöenheterna och naturvårdsenheterna samt vad gäller länsstyrelsernas sociala funktioner, handelsregister och uppgifter inom livsmedelskontrollen.

Kulturmiljöenheterna

De resursförstärkningar till vissa länsstyrelser som föreslås i årets budgetproposition har i hög grad tillfallit kulturmiljöverksamheten. Medel för tre nya tjänster som biträdande länsantikvarier har som beskrivits ovan beräknats för länsstyrelserna i Skaraborgs, Jämtlands och Norrbottens län. Dessutom föreslås tidigare engångsvis anvisade medel till kulturmiljöenheterna vid länsstyrelserna i Kalmar län och Älvsborgs län permanentas.

Resursförstärkningar till länsstyrelsernas kulturmiljöenheter utöver regeringsförslaget föreslås i tre motioner. I motionerna Bo302 (c) och Bo308 (c) föreslås att fem tjänster som biträdande länsantikvarier inrättas under budgetåret 1990/91 utöver de av regeringen föreslagna. I motion Bo302 (c) anförs att Västmanlands län därvid bör ges högsta prioritet. Motionären hävdar att regeringens förslag innebär en alltför långsam utbyggnadstakt och hänvisar i stället till riksantikvarieämbetets yrkande om en kraftfull insats för kulturmiljöenheterna under de närmaste två åren. I motion Bo310 (vpk) föreslås såvitt nu är i fråga att länsstyrelsen i Gävleborgs län tillförs medel för en tjänst som biträdande länsantikvarie.

Kulturutskottet har avgivit ett yttrande avseende de aktuella motionerna om *kulturmiljöenheternas resursbehov* (1989/90:KrU4y). Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om att tre nya tjänster som biträdande länsantikvarier skall inrättas och framhåller vikten av en fortsatt utbyggnad av sådana tjänster. Kulturutskottet anser sig dock inte kunna förorda en utbyggnad redan från nästa budgetår som går utöver den av regeringen föreslagna och föreslår därför att motionskraven bör avstyrkas.

Bostadsutskottet gör samma bedömning som kulturutskottet i den aktuella frågan. Bostadsutskottet är medvetet om behovet av resurser för länsstyrelsernas uppgifter på kulturmiljöområdet. Det bör dock erinras om att detta område i princip är det enda som i årets budget-

proposition föreslås få en reell resursförstärkning. Med hänvisning härtill avstyrks motionerna Bo302 (c), Bo308 (c) och Bo310 (vpk), den sistnämnda såvitt nu är i fråga.

Naturvårdsenheterna

Resursförstärkningar till länsstyrelsernas naturvårdsenheter föreslås i tre motioner. I motion Bo306 (fp) föreslås såvitt nu är i fråga — motiveringen finns i motion Jo747 — att riksdagen för budgetåret 1990/91 anslår 20 milj. kr. ytterligare till länsstyrelsernas miljövårdsenheter att användas för förstärkningar beträffande den s.k. gröna naturvården. I motion Bo314 (fp), med motivtexten i motion Jo880, hänvisas till att ett resursbehov på 20 milj. kr. till naturvårdsenheterna föreligger. Motionärerna anser att den stora befolkningskoncentrationen i Stockholms län ställer särskilda krav på ökade resurser till naturvårdsenheten vid länsstyrelsen i detta län. Detta föreslås ges regeringen till känna. I miljöpartiets partimotion Bo311 hänvisas till de stora behoven och den eftersatta miljötillsynen samt föreslås såvitt nu är i fråga i yrkande 2 att en förstärkning med 50 milj. kr. tilldelas länsstyrelsernas naturvårdsenheter.

Jordbruksutskottet, som har yttrat sig över motionerna (1989/90:JoU4y), erinrar om riksdagsbesluten föregående år i frågor om miljövårdsorganisationen. Dessa beslut innebar enligt utskottet bl.a. kraftiga resursförstärkningar för de statliga myndigheter som ingår i miljövårdsorganisationen. Utskottet hänvisar vidare till det arbete som pågår för att fullfölja riksdagens beslut om en ny regional statlig förvaltning. I avbidan på genomförandet av denna reform är jordbruksutskottet inte berett att frångå regeringens förslag om anslag till länsstyrelserna.

Bostadsutskottet har inte funnit anledning till annan bedömning än jordbruksutskottet vad gäller motionsyrkandena om *resurser till naturvårdsenheterna*. Föregående år tillfördes naturvårdsenheterna en relativt kraftig förstärkning för i första hand prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen. Med hänvisning till den utbyggnad av miljövårdsorganisationen inom länsstyrelserna som nyligen ägt rum avstyrker utskottet miljöpartiets partimotion Bo311 yrkande 2 och motion Bo306 (fp), dessa båda motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, samt motion Bo314 (fp) yrkande 1.

Livsmedelskontrollen

I miljöpartiets partimotion Bo311 anförs att det är svårt att få livsmedelskontrollen att fungera i praktiken eftersom livsmedelsverket inte har haft några möjligheter att se till att kommunerna verkligen utför den livsmedelskontroll som de ansvarar för. Mot denna bakgrund föreslås i motionens yrkande 2 såvitt nu är i fråga att 7,4 milj. kr. anslås för att finansiera en person på varje länsstyrelse som tillsammans med länsveterinären skall ha ansvar för livsmedelsfrågorna inom länet.

Vad beträffar arbetet med livsmedelsfrågor framhåller jordbruksutskottet i sitt yttrande att riksdagen under hösten 1989 fattat beslut om ett nytt avgiftssystem för livsmedelskontrollen, som ger utrymme för en mer än fördubblad tillsynsverksamhet på området. Jordbruksutskottet anser mot denna bakgrund att det aktuella motionsyrkandet kan avstyrkas.

Bostadsutskottet har inte underlag för annat ställningstagande än jordbruksutskottet vad gäller behovet av *resurser för livsmedelskontrollen*. Miljöpartiets partimotion Bo311 yrkande 2 avstyrks sålunda såvitt nu är i fråga.

De sociala funktionerna

Ökade resurser till länsstyrelsernas sociala funktioner föreslås i fyra motioner med hänvisning till de behov som föranleds av olika uppgifter som åvilar de sociala funktionerna. I motion Bo301 (mp) föreslås att ett tillkännagivande görs om behovet av utökade resurser till länsstyrelserna för tillsyn av alkohollagstiftningen. I motiveringen — som återfinns i motion So219 — anförs att restaurangerna bör bli föremål för en utökad kontroll. Motionärerna anser vidare att en hög avgift bör tas ut för utskänkningstillstånden så att tillsynsmyndigheterna kan utöka sina resurser och tillsätta flera handläggare. I folkpartiets partimotion So625 diskuteras bl.a. olika myndigheters uppgifter när det gäller att hjälpa utsatta barn. Det framhålls därvid att länsstyrelserna måste få en reell möjlighet att utöva tillsyn och bidra med kompetens inom sitt ansvarsområde. I motionens yrkande 16 föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen understryker att länsstyrelsernas sociala funktioner måste prioriteras.

I motion Bo305 (s) hänvisas till de vitt skilda arbetsuppgifter på olika områden som de sociala funktionerna har. Motionärerna erinrar om att man i ett flertal motioner under 1980-talet pekat på vikten av att de sociala funktionerna kan uppfylla sina lagenliga uppgifter och dessutom medverka aktivt i samhällsplaneringen. Stöd för en sådan uppfattning anses också ha givits i ett antal utredningar och riksdagsuttalanden under de senaste åren. Mot denna bakgrund föreslås riksdagen ge regeringen till känna att länsstyrelsernas sociala funktioner måste prioriteras och att en omprioritering av medelstildelningen till länsstyrelserna bör ske i enlighet med detta. Slutligen föreslås i motion Bo310 (vpk) såvitt nu är i fråga att länsstyrelsen i Gävleborgs län för budgetåret 1990/91 tilldelas medel för en ny handläggartjänst vid den sociala funktionen. Motionären hänvisar bl.a. till de tragiska händelserna vid länsstyrelsen som ledde till ett dödsfall till följd av en sjuk människas handlande.

Socialutskottet har yttrat sig över motionerna om de sociala funktionerna vid länsstyrelserna (1989/90:SoU3y). Yttrandet innehåller inledningsvis en redovisning av vad ett antal utredningar anfört i frågan om *resursbehovet vid de sociala funktionerna*. Vidare redovisas hur denna fråga behandlats i olika propositioner och riksdagsbeslut. Socialutskottet erinrar om att man så sent som i oktober förra året i ett yttrande

till bostadsutskottet (1989/90:SoU1y) underströk att den sociala sektorn inom den nya länsstyrelsen måste tillföras de resurser som krävs för att den sociala funktionen skall kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt. Socialutskottet förutsatte i detta yttrande att resursbehovet skulle beaktas i det då pågående budgetarbetet. Det erinras också om att bostadsutskottet delade socialutskottets uppfattning i denna fråga och att riksdagen följde bostadsutskottet. Vidare anförs i socialutskottets yttrande:

Utskottet konstaterar att länsstyrelserna av allt att döma har stora svårigheter att fullgöra sina lagstadgade uppgifter på det sociala området. Samtidigt konstaterar utskottet att länsstyrelsernas sociala funktioner behandlats av flera statliga utredningar under senare år. Den mest fullständiga utredningen, av förre landshövdingen Osborne Bartley, redovisas i betänkandet Länsstyrelsernas sociala funktioner. Betänkandet har remissbehandlats. I begränsade delar har förslagen behandlats i prop. 1988/89:154 om ny regional statlig förvaltning. Fortfarande saknas dock en redovisning för regeringens syn på länsstyrelsernas arbetsuppgifter på det sociala området och behovet på sikt av resurser för denna verksamhet.

Utskottet anser en sådan redovisning nödvändig för att riksdagen skall kunna ta ställning till behovet av resurser till länsstyrelserna.

I avvaktan på en sådan redovisning är det enligt utskottet nödvändigt att vid prioriteringen mellan olika verksamheter inom länsstyrelserna beakta att länsstyrelserna ges möjligheter att fullgöra sina uppgifter på det sociala området på ett tillfredsställande sätt.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna med anledning av motionerna Bo301, Bo305, Bo310 och So625 yrkande 16.

Bostadsutskottet instämmer i socialutskottets yttrande. Vad socialutskottet anfört i denna fråga med anledning av de aktuella motionerna anser således även bostadsutskottet att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna. I avvaktan på den efterfrågade redovisningen är det angeläget att de sociala funktionernas behov beaktas vid medelsfördelningen inom resp. länsstyrelse.

Handelsregistret i Stockholms län

Handelsregistret vid länsstyrelsen i Stockholms län har en utsatt situation enligt vad som anförs i motion Bo315 (fp), med motivtexten i motion A297. Ärendebalansen är mycket stor och man får i dag vänta i månader på att få registreringar gjorda eftersom länsstyrelsen anses få en alldeles för liten resurstilldelning i förhållande till omfånget av företagsamheten i länet. Eftersom verksamheten är självbärande anser motionärerna att länsstyrelsen bör få behålla de avgifter som tas ut och anställa de personer som behövs för att allmänheten skall kunna ges den service de har rätt att kräva. Detta föreslås riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Lagutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över motion Bo315 (fp). Utskottet framhåller i sitt yttrande (1989/90:LU2y) att en omorganisation har skett inom *handelsregistret i Stockholms län* och att två nya

handläggartjänster har tillförts under innevarande budgetår. Dessa åtgärder har medfört att handläggningstiderna nu minskat något. Lagutskottet anför vidare:

Enligt utskottets mening är handläggningstiderna vid handelsregistret i Stockholm alltför långa. Det kan inte anses acceptabelt att en näringsidkare skall behöva vänta fem månader för att få sin firma registrerad. Utskottet vill därför åter understryka vikten av att länsstyrelsen i Stockholms län tillvaratar alla möjligheter som står till buds för att rationalisera och effektivisera verksamheten. I den mån problemet med handläggningstiderna inte kan bemästras genom organisatoriska åtgärder är det enligt utskottets mening angeläget att handelsregistret ges ökade resurser. Utskottet saknar underlag för en bedömning av huruvida behovet av resursförstärkningar kan tillgodoses inom ramen för de resurser som är tillgängliga för länsstyrelsen eller om tillskott av medel erfordras. Utskottet utgår emellertid från att regeringen nog följer utvecklingen när det gäller handläggningstiderna vid handelsregistret i Stockholm och tar de initiativ som behövs. Något särskilt tillkännagivande med anledning av motionen kan utskottet därför inte finna påkallat.

Bostadsutskottet har inte skäl för annat ställningstagande än lagutskottet i den aktuella frågan. Med hänvisning till vad som i lagutskottets yttrande anförts avstyrker sålunda bostadsutskottet motion Bo315 (fp).

Vissa övriga länsstyrelsefrågor

I motion Bo304 (s) diskuteras lämpligheten i *titeln landshövding* för cheftjänstemannen vid länsstyrelsen. Motionärerna anser att titeln är otidsenlig och ger felaktiga associationer. Lämplig titel anses i stället vara länschef eller länsdirektör. Nuvarande landshövdingar föreslås få behålla sin titel men vid nyutnämningar bör den nya titeln tillämpas.

I motsats till vad som föreslås i den aktuella motionen anser bostadsutskottet att titeln landshövding bör behållas. Titeln och innebörden av tjänsten som landshövding torde vara väl kända av en bred allmänhet. En ändring härvidlag skulle sålunda riskera att åtminstone för en tid skapa oklarheter i dessa frågor. Utskottet anser vidare att det ligger ett värde i titelns långa traditioner och att man även i språkbruket skall kunna vidmakthålla en historisk anknytning på det aktuella området. Motion Bo304 (s) avstyrks sålunda.

Problem som följer av de administrativa indelningarna av Göteborgsregionen med i praktiken fyra landsting, tre län och ett flertal kommuner diskuteras i motion Bo303 (fp). Problemen anses nu vara av den karaktären att en ny länsindelning är nödvändig. Motionärerna förordar att ett Göteborgs län bildas och att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en *ny länsindelning i Västsverige*.

Bostadsutskottet hade år 1988 (se BoU 1987/88:18 s. 11) att ta ställning till ett motionsyrkande om en revidering av länsgränserna i en annan del av landet — gränsen mellan Uppsala och Gävleborgs län. Vid detta tillfälle konstaterade utskottet att de olika fördelar resp. nackdelar som en justering av vissa länsgränser skulle innebära får antas vara väl belysta. Dessa frågor har under de senaste årtiondena varit föremål för utredningar och diskussioner i olika sammanhang

och även för ställningstaganden från regeringen i samband med framställningar om förändringar i länsindelningen. Den främsta orsaken till att regleringar av länsgränser inte vidtagits ansåg utskottet vid sin behandling år 1988 i stället var att söka i att lokal resp. regional enighet i frågan inte kunnat uppnås.

Efter vad som är bekant för utskottet föreligger inte heller nu någon samstämmig syn på den aktuella frågan i Göteborgsregionen. Förutsättningar saknas för närvarande för ett riksdagens ställningstagande för den ena eller den andra lösningen på de problem som redovisas i den aktuella motionen. Inget hindrar dock att bl.a. berörda länsstyrelser och kommuner genom en framställning till regeringen på nytt väcker frågan om en revidering av länsgränserna i Göteborgsregionen. Det kan i sammanhanget upplysas om att förfaringssättet vid ändringar av rikets indelning i län inte regleras genom författningsbestämmelser. Det har dock ansetts (se prop. 1978/79:157 s. 85) att regeringen har rätt att besluta om mindre ändringar i denna indelning, medan riksdagen bör underställas frågor om mer omfattande ändringar. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Bo303 (fp).

Anslag

Regeringen föreslår att *länsstyrelseanslaget* för budgetåret 1990/91 fastställs till 1 361 188 000 kr. Anslag med högre belopp än i regeringsförslaget föreslås i två motioner. I miljöpartiets partimotion Bo311 yrkande 2 såvitt nu är i fråga föreslås ett med 57,4 milj. kr. utöver regeringens förslag ökat anslag och i motion Bo306 (fp) såvitt nu är i fråga föreslås en anslagsökning med 20 milj. kr.

Bostadsutskottet har ovan övervägt och avstyrkt de motionsförslag som är grunden för anslagsförslagen i de aktuella motionerna. De aktuella motionerna avstyrks med hänvisning härtill även i vad avser anslagsyrkandena. Regeringens förslag till anslag för länsstyrelserna tillstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *beslutet att inrätta en samordnad länsförvaltning* att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo311 yrkande 1 och 1989/90:Bo312 yrkande 1,
res. 1 (c, mp)
2. beträffande *nämndorganisationen* att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo312 yrkandena 2 och 3,
res. 2 (c, vpk, mp) - villk. hemst. 1
3. beträffande *översyn av länsstyrelsernas arbetsformer* att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo309,
res. 3 (c, mp) - motiv. - villk. 1
4. beträffande *resurser för lokala länsförvaltningskontor* att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo307 och 1989/90:Bo313,

5. beträffande *överföringen av lantmäteriverksamheten*
att riksdagen godkänner regeringens förslag i proposition
1989/90:100 bilaga 15,

6. beträffande *kulturmiljöenheterernas resursbehov*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo302, 1989/90:Bo308
och 1989/90:Bo310, den sistnämnda motionen såvitt nu är i
fråga,

res. 4 (c, vpk)

7. beträffande *resurser till naturvårdsenheterna*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Bo306 och
1989/90:Bo311 yrkande 2, dessa båda motionsyrkanden såvitt nu
är i fråga, samt motion 1989/90:Bo314 yrkande 1,

res. 5 (fp)

res. 6 (mp)

8. beträffande *resurser för livsmedelskontrollen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo311 yrkande 2 såvitt nu
är i fråga,

res. 7 (mp)

9. beträffande *resursbehovet vid de sociala funktionerna*
att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo301,
1989/90:Bo305, 1989/90:Bo310, detta motionsyrkande såvitt nu
är i fråga, och 1989/90:So625 yrkande 16 som sin mening ger
regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 8 (mp)

10. beträffande *handelsregistret i Stockholms län*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo315,

res. 9 (fp)

11. beträffande *titeln landshövding*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo304,

12. beträffande *ny länsindelning i Västsverige*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo303,

13. beträffande *länsstyrelseanslaget*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition
1989/90:100 bilaga 15 och med avslag på motionerna
1989/90:Bo306 och 1989/90:Bo311 yrkande 2, båda motions-
yrkandena såvitt nu är i fråga, till *Länsstyrelserna m.m.* för
budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på
1 361 188 000 kr.

res. 10 (fp) - villk. 5

res. 11 (mp) - villk. 6, 7

Stockholm den 5 april 1990

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk), Britta Sundin (s), Berndt Ekholm (s), Ingrid Hasselström Nyvall (fp) och Eva Goës (mp).

Reservationer

1. Beslutet att inrätta en samordnad länsförvaltning (mom. 1)

Agne Hansson (c), Birger Andersson (c) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Bostadsutskottet övervägde" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Vid riksdagsbehandlingen hösten 1989 av propositionen om en samordnad länsförvaltning föreslogs i en reservation (c, mp) att propositionen som helhet skulle avslås. I stället förordade reservanterna ett reformarbete avseende den regionala förvaltningen med en annan inriktning. Huvudkritiken mot propositionens förslag var att det riskerade att leda till en central styrning av den statliga regionala förvaltningen och att det i allt väsentligt gick emot de förslag till decentralisering av uppgifterna på länsplanet som är nödvändiga bl.a. för att uppnå ökad länsdemokrati.

Bostadsutskottet är nu berett att instämma i kritiken mot den planerade utformningen av den samordnade länsförvaltningen. Riksdagsbeslutet (1989/90:BoU4, BoU9) bör sålunda omprövas och upphävas. Nya direktiv för förberedelser och genomförande av en verklig länsdemokratisk reform bör ges av riksdagen. Det fortsatta reformarbetet bör sålunda inriktas mot att begränsa den centraliserade förvaltningen och att decentralisera uppgifterna så långt det är möjligt till regionala och lokala organ. I det fortsatta reformarbetet är det också av vikt att förtroendemannainflytandet i länen stärks. Utskottet föreslår att en ny parlamentarisk utredning snarast tillsätts, vilken bör få i uppdrag att behandla bl.a. följande frågor:

- förutsättningarna för omvandling av landstinget till ett länsparlament,
- gränserna för landstingets kompetens i förhållande till staten och den legala utformningen av kompetensfördelningen,
- länsstyrelsernas avveckling och tillskapandet av endast ett folkvalt regionalt beslutsorgan,
- den närmare utformningen av beslutsordningen, möjligheterna att utkräva ansvar av beslutsfattare och lekmannainflytandet på regional nivå,
- länsnämndernas inordnande i den nya landstingsorganisationen,

- vilka uppgifter som lämpar sig att föra över från statlig till regional och kommunal nivå samt uppgiftsfördelningen mellan landsting och kommuner,
- sättet för val till länsparlamenten.

Den nu förordade utredningen bör arbeta i sådan takt att ett förslag i frågan kan föreläggas riksdagen senast år 1992.

Som föreslås i motion Bo311 (mp) bör de medel — ca 30 milj. kr. — som regeringen planerat avsätta till förberedelsearbetet för den samordnade länsförvaltningen i stället användas för förberedelser och genomförande av en länsdemokratisk reform enligt de ovan anvisade utgångspunkterna.

Vad utskottet nu med anledning av motionerna Bo311 (mp) yrkande 1 och Bo312 (c) yrkande 1 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *beslutet att inrätta en samordnad länsförvaltning* att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo311 yrkande 1 och 1989/90:Bo312 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Nämndorganisationen (mom. 2)

Vid bifall till utskottets hemställan under mom. 1

Agne Hansson (c), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Riksdagsbehandlingen innebar" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

En bred majoritet (s, c, vpk, mp) stod i bostadsutskottets betänkande 1989/90:BoU4 från i höstas bakom vissa utgångspunkter för det fortsatta arbetet med länsstyrelserereformen såvitt avser nämndorganisationen. I det fortsatta riksdagsarbetet fattades dock vissa mindre välbetänkta beslut i denna fråga (1989/90:BoU9) som helt förändrade förutsättningarna för ett decentraliserat ansvarstagande och en fördjupad förtroendemannamedverkan.

Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att riksdagen bör ompröva och upphäva sitt tidigare beslut om samordnad länsförvaltning i vad avser nämndorganisationen, sättet för val av ledamöter i nämnderna m.m. Riksdagen bör vidare hos regeringen begära ett nytt förslag vad gäller dessa frågor.

Utgångspunkterna för ett sådant förslag bör vara de som i gemensamma reservationer (c, vpk, mp) till betänkandet 1989/90:BoU9 lades fast. I dessa reservationer och i den nu aktuella motionen Bo312 (c) har bl.a. följande anförts:

- Nämnder skall inrättas i varje län. Väsentliga angelägenheter som miljöfrågor, utbildningsfrågor och kommunikationsfrågor skall således inte kunna undanhållas en beredning där förtroendevalda med-

verkar. En viss flexibilitet vid utformningen av nämndorganisationer bör dock finnas. Särskilda lösningar kan eventuellt vara lämpliga i storstadslänen, Gotlands län och kanske ytterligare några län.

- Samtliga förtroendevalda i nämnderna bör utses av de direktvalda politiska församlingarna i landstingen.
- Landstingen bör även besluta om antalet ledamöter i nämnderna och utse ordförande i nämnderna.

Vad utskottet ovan med anledning av motion Bo312 (c) yrkandena 2 och 3 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. *beträffande nämndorganisationen*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo312 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Översyn av länsstyrelsernas arbetsformer (mom. 3, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Agne Hansson (c), Birger Andersson (c) och Eva Goës (mp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Motionärernas önskemål" och slutar med "Bo309 (m)" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan förordat att en ny parlamentarisk utredning om en länsdemokratisk reform genomförs. I förberedelsearbetet inför genomförandet av en reform med den inriktning som utskottet förespråkar kommer givetvis även arbetsformerna i de avseenden som diskuteras i den aktuella motionen noggrant att övervägas. Något särskilt tillkännagivande i denna fråga torde inte behövas. Motion Bo309 (m) avstyrks.

4. Kulturmiljöheternas resursbehov (mom. 6)

Agne Hansson (c), Birger Andersson (c) och Jan Strömdahl (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Bostadsutskottet gör" och på s. 9 slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet instämmer i riksantikvarieämbetets och motionärernas bedömning att regeringens förslag avseende kulturmiljöheterna innebär en för långsam utbyggnadstakt. Arbetssituationen för länsantikvarierna är i många län mycket ansträngd. Det är av stor vikt att tillräckliga resurser avsätts för att vårt kulturarv skall kunna tas till vara och göras levande. I detta arbete har kulturmiljöheterna en viktig roll att spela.

För att snabbare komma till rätta med den ansträngda arbetssituationen vid länsstyrelserna föreslår utskottet att fem tjänster som biträdande länsantikvarie inrättas utöver regeringens förslag. Det bör ankomma på regeringen att fördela tjänsterna till de län där de största behoven

föreligger. De i motionerna beskrivna särskilda behoven vid länsstyrelserna i Västmanlands län och Gävleborgs län bör därvid kunna beaktas.

Vad utskottet anfört om resursförstärkningar vid kulturmiljöenheterna med anledning av motionerna Bo302 (c), Bo308 (c) och Bo310 (vpk), den sistnämnda motionen såvitt nu är i fråga, bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *kulturmiljöenheternas resursbehov*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo302, 1989/90:Bo308 och 1989/90:Bo310, den sistnämnda motionen såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Resurser till naturvårdsenheterna (mom. 7)

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Föregående år fick naturvårdsenheterna ett visst resurstillskott för att i första hand förstärka miljöskyddsverksamheten. Situationen vad gäller enheternas arbetsuppgifter i samband med den s.k. gröna naturvården är emellertid fortfarande lika ansträngd. Resurserna räcker endast för att avvärja de mest akuta hoten mot värdefull natur. Handläggarna på naturvårdsenheterna måste ges möjlighet att verka mer framåtsyftande i dessa frågor. Som exempel på områden som därvid bör ägnas särskild uppmärksamhet kan nämnas bevarandet av det öppna kulturlandskapet och återstående urskogar.

I en avvikande mening till jordbruksutskottets yttrande yrkas bifall till den resursförstärkning till naturvårdsenheterna som föreslås i motioner från folkpartiet. I likhet med vad som anförts i denna avvikande mening och i motion Bo306 (fp) anser även bostadsutskottet att länsstyrelsernas naturvårdsenheter måste ges ytterligare resurser med 20 milj. kr. utöver regeringens förslag för att förstärka den s.k. gröna naturvården. Härigenom skapas möjligheter att tillgodose även de synpunkter som framförs i motion Bo314 (fp) om de särskilda behoven i Stockholms län. Vad utskottet nu anfört med anledning av dessa båda motioner bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande i denna fråga får även anses innebära att förslaget om resursförstärkning i motion Bo311 (mp) yrkande 2, såvitt avser naturvårdsenheterna, i viss mån får anses vara tillgodosett. Det får ankomma på regeringen att, efter samråd med bl.a. naturvårdsverket och länsstyrelserna, fördela de tillkommande resurserna på de olika länsstyrelserna.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande *resurser till naturvårdsenheterna*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo306 såvitt

nu är i fråga och 1989/90:Bo314 yrkande 1 samt med avslag på motion 1989/90:Bo311 yrkande 2 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Resurser till naturvårdsenheterna (mom. 7)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Som anförs i miljöpartiet de grönas partimotion Bo311 finns allmänt stora behov av förstärkningar vid naturvårdsenheterna, framför allt när det gäller länsstyrelsernas arbete med den eftersatta miljötillsynen. Det är således inte rimligt att med hänvisning till de mindre förstärkningar som gjordes på detta område föregående år nu slå sig till ro. Resurser måste satsas på åtgärder för att komma till rätta med de omfattande miljöproblemen i syfte att vända utvecklingen mot ett mer miljöanpassat samhälle. För nästa budgetår bör i enlighet med förslaget i miljöpartiets partimotion 50 milj. kr. ytterligare tilldelas länsstyrelsernas naturvårdsenheter. Anslagsfrågan i övrigt behandlas nedan. Ett bifall till mp-motionen innebär att även vad i motionerna Bo306 (fp), såvitt nu är i fråga, och Bo314 (fp) yrkande 1 föreslagits till viss del kommer att kunna tillgodoses. Vad utskottet nu anfört bör ges regeringen till känna.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande *resurser till naturvårdsenheterna*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo306 såvitt nu är i fråga, 1989/90:Bo311 yrkande 2 såvitt nu är i fråga och 1989/90:Bo314 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Resurser till livsmedelskontrollen (mom. 8)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet instämmer i vad som anförs i miljöpartiets partimotion Bo311 samt i en avvikande mening till jordbruksutskottets yttrande om att det behövs förstärkningar i form av ytterligare en tjänst per länsstyrelse för arbete med livsmedelsfrågorna. Eftersom livsmedelsverket inte har haft några möjligheter att se till att kommunerna verkligen utför den livsmedelskontroll de ansvarar för är det svårt att åstadkomma en praktiskt fungerande livsmedelskontroll. Länsstyrelseanslaget bör mot denna bakgrund räknas upp med 7,4 milj. kr. för att förbättra länsstyrelsernas möjligheter att bl.a. verka för en förbättrad livsmedelskvalitet.

Vad utskottet i denna fråga anfört med anledning av miljöpartiets partimotion Bo311 yrkande 2 såvitt nu är i fråga bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande *resurser för livsmedelskontrollen*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo311 yrkande 2 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Resursbehovet vid de sociala funktionerna (mom. 9)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Bostadsutskottet instämmer" och slutar med "resp. länsstyrelse" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet instämmer i socialutskottets yttrande. Utskottet vill dock särskilt understryka vikten av att de problem med resurser för tillsynen av alkohollagstiftningen som uppmärksammas i motion Bo301 (mp) snarast beaktas. Därvid bör den i motionen anvisade möjligheten att genom en kraftigt förhöjd avgift på utskänkningstillstånd finansiera en utbyggd tillsyn kunna utnyttjas. I övrigt är det i avvaktan på den efterfrågade redovisningen från regeringen angeläget att de sociala funktionernas behov beaktas vid medelsfördelningen inom resp. länsstyrelse. Vad bostadsutskottet och socialutskottet anfört i denna fråga bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. beträffande *resursbehovet vid de sociala funktionerna*
att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo301, 1989/90:Bo305, 1989/90:Bo310, detta motionsyrkande såvitt nu är i fråga, och 1989/90:So625 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Handelsregistret i Stockholms län (mom. 10)

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "Bo315 (fp)" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet instämmer i princip i lagutskottets yttrande vad gäller vikten av att handelsregistret i Stockholms län ges utökade resurser. Utskottet vill dock för sin del framhålla att regeringen också bör överväga den i motionen föreslagna metoden att låta de aktuella avgifterna komma verksamheten vid handelsregistret till godo. Vad ovan anförts i denna fråga med anledning av motion Bo315 (fp) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *handelsregistret i Stockholms län*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo315 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1989/90:BoU16

10. Länsstyrelseanslaget (mom. 13)

Under förutsättning av bifall till reservation 5

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "länsstyrelserna tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan tillstyrkt förslaget i motion Bo306 (fp) om att naturvårdsenheterna bör tilldelas en resursförstärkning på 20 milj. kr. under nästa budgetår. Motionen tillstyrks även såvitt avser uppräkningsen av länsstyrelseanslaget. Förslaget i motion Bo311 (mp) yrkande 2 avstyrks såvitt avser anslagsnivån.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *länsstyrelseanslaget*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo306 såvitt nu är i fråga, med anledning av regeringens förslag i proposition 1989/90:100 bilaga 15 och med avslag på motion 1989/90:Bo311 yrkande 2 såvitt nu är i fråga till *Länsstyrelserna m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 381 188 000 kr.

11. Länsstyrelseanslaget (mom. 13)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 6 och 7

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "länsstyrelserna tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan tillstyrkt förslagen i miljöpartiets partimotion Bo311 om att länsstyrelserna för nästa budgetår bör tilldelas en förstärkning av resurserna för verksamheten vid naturvårdsenheterna samt för uppgifter i samband med livsmedelskontrollen. Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund motionen även såvitt avser att länsstyrelseanslaget skall räknas upp med sammanlagt 57,4 milj. kr. Därmed får även förslaget i motion Bo306 (fp) om en lägre anslagsuppräkningsanses vara väl tillgodosett.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *länsstyrelseanslaget*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo311 yrkande 2 såvitt nu är i fråga och med anledning av regeringens förslag i

proposition 1989/90:100 bilaga 15 samt motion 1989/90:Bo306
såvitt nu är i fråga till *Länsstyrelserna m.m.* för budgetåret
1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 418 588 000 kr.

1989/90:BoU16

Särskilda yttranden

1. Titeln landshövding

Jan Strömdahl (vpk) anför:

Vänsterpartiet kommunisterna har i motioner och reservationer förordat att landshövdingeämbetet i sin nuvarande tappning avskaffas. Vi förespråkar i stället en ordning där landstingen väljer styrelseordförande och regeringen utser den verkställande chefen i den nya länsförvaltningen. Med en sådan lösning kommer givetvis titeln landshövding att behöva ersättas. I avvaktan på att vi vinner gehör för vårt förslag på detta område kan nuvarande ordning bestå.

2. Ny länsindelning i Västsverige

Erling Bager (fp) anför:

Som framgår av betänkandet anser bostadsutskottet att förutsättningar för närvarande inte finns att genom en utredning finna lösningar på de problem som den administrativa indelningen i Västsverige utan tvekan förorsakar. Jag accepterar utskottets inställning men beklagar samtidigt att ytterligare tid nu förflyter utan att problemen kan övervägas i ett större sammanhang och därigenom förhoppningsvis ges en lösning som kan tillgodose berättigade önskemål. Jag kommer därför att verka för en fortsatt diskussion om bl.a. länsindelningen i Göteborgsregionen i syfte att inom en snar framtid vinna en bredare acceptans för de åtgärder som förordas i den aktuella motionen.

Lagutskottets yttrande

1989/90:LU2y

Handelsregistret i Stockholm

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har beslutat bereda lagutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:100, bilaga 15 (civildepartementet) om anslag till länsstyrelserna (s. 60—92) jämte motion 1989/90:Bo315 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp).

Lagutskottet, som beslutat att avge yttrande i ärendet, får anföra följande.

I motion Bo315 framhålls att handläggningstiderna vid handelsregistret i Stockholms län är alltför långa. Den stora ärendebalansen medför att många får vänta i månader på att få registreringar gjorda. Detta förhållande beror enligt motionärerna på att länsstyrelsen i Stockholms län får en alldeles för liten resurstilldelning i förhållande till omfånget av företagsamheten i länet. I motionen begärs därför ett tillkännagivande om behovet av ökade resurser till handelsregistret i Stockholms län.

I handelsregister införs enskilda näringsidkare, handelsbolag, enkla bolag samt ideella föreningar eller stiftelser som idkar näring. Registreringen görs under den firma under vilken näringsidkaren driver eller avser att driva sin verksamhet. Registrering får inte ske bl.a. om den föreslagna firman är förväxlingsbar med annans registrerade eller inarbetade firmor. Inregistrering av firma medför att näringsidkaren får ensamrätt till firman. Länsstyrelsen är registermyndighet enligt handelsregisterlagen.

I handelsregisterlagen finns inte någon bestämmelse om länsstyrelsernas handläggningstider. I den nya förvaltningslagen, som trädde i kraft den 1 januari 1987, föreskrivs dock att varje ärende, där någon enskild är part, skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Utskottet vill erinra om att utskottet hösten 1986 behandlade ett motionsyrkande om snabbare handläggning av handelsregisterärenden (se LU 1986/87:1). Utskottet framhöll därvid att det — inte minst med hänsyn till de rättsverkningar som är knutna till en registrering i handelsregistret — var angeläget att registreringsärendena handlades så skyndsamt som möjligt. Enligt uppgifter som utskottet hade inhämtat från länsstyrelsernas organisationsnämnd (LON) framgick dock att långa handläggningstider inte var någon allmän företeelse utan främst förekom vid handelsregistret i Stockholm. De handläggningstider på uppemot sex månader som där förekom kunde enligt utskottet inte anses tillfredsställande. Enligt vad utskottet hade inhämtat pågick emellertid arbete på olika plan för att försöka förbättra situationen,

och utskottet underströk betydelsen av att länsstyrelsen och LON noga övervägde de möjligheter som stod till buds i syfte att rationalisera och effektivisera verksamheten. Vidare hänvisade utskottet till att riksdagen vid behandlingen av förslaget till ny förvaltningslag (KU 1985/86:21, rskr. 202) gett regeringen till känna att en uppföljning bör göras av frågan om handläggningstiderna. Mot denna bakgrund utgick utskottet från att regeringen noga skulle följa utvecklingen när det gällde handelsregisterärendena och ta erforderliga initiativ. Något särskilt tillkännagivande med anledning av motionen ansågs därför inte erforderligt. På hemställan av utskottet avlog riksdagen motionsyrkandet.

Enligt vad utskottet nu erfarit har en omorganisation skett inom handelsregistret vid Stockholms län, och två nya handläggartjänster har tillförts under innevarande budgetår. Dessa åtgärder har medfört att handläggningstiderna för nyregistreringsärenden nu uppgår till fem månader i stället för som tidigare sex månader. I sammanhanget bör också nämnas att antalet inkomna ärenden under år 1989 ökade med 26 % jämfört med år 1988.

Enligt utskottets mening är handläggningstiderna vid handelsregistret i Stockholm alltför långa. Det kan inte anses acceptabelt att en näringsidkare skall behöva vänta fem månader för att få sin firma registrerad. Utskottet vill därför åter understryka vikten av att länsstyrelsen i Stockholms län tillvaratar alla möjligheter som står till buds för att rationalisera och effektivisera verksamheten. I den mån problemet med handläggningstiderna inte kan bemästras genom organisatoriska åtgärder är det enligt utskottets mening angeläget att handelsregistret ges ökade resurser. Utskottet saknar underlag för en bedömning av huruvida behovet av resursförstärkning kan tillgodoses inom ramen för de resurser som är tillgängliga för länsstyrelsen eller om tillskott av medel erfordras. Utskottet utgår emellertid från att regeringen noga följer utvecklingen när det gäller handläggningstiderna vid handelsregistret i Stockholm och tar de initiativ som behövs. Något särskilt tillkännagivande med anledning av motionen kan utskottet därför inte finna påkallat.

Stockholm den 13 mars 1990

På lagutskottets vägnar

Rolf Dahlberg

Närvarande: Rolf Dahlberg (m), Lennart Andersson (s), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Inger Hestvik (s), Bengt Kronblad (s), Cunnar Thollander (s), Lena Boström (s), Ewy Möller (m), Bengt Harding Olson (fp), Stina Eliasson (c), Elisabeth Persson (vpk), Elisabet Franzén (mp), Anita Jönsson (s) och Charlotte Cederschiöld (m).

Socialutskottets yttrande

1989/90:SoU3y

Länsstyrelserna

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har berett socialutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:100 bilaga 15 (s. 60—92) om anslag till länsstyrelserna jämte motionerna 1989/90:Bo301, Bo305 och Bo310, den sistnämnda såvitt avser den sociala funktionen vid länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Utskottet

I motion Bo301 av Eva Goes och Ragnhild Pohanka (båda mp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökade resurser till länsstyrelserna för tillsyn av alkohollagstiftningen. Motionärerna framhåller att länsstyrelsernas begränsade resurser för att följa upp efterlevnaden av utskänkningstillstånden inte har medgivit annat än marginell tillsynsverksamhet. För att förbättra förhållandena borde restaurangerna bli föremål för utökad kontroll av tillsynsmyndigheterna.

I motion Bo305 av Birthe Sörestedt och Grethe Lundblad (båda s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omprioritering av resurser till länsstyrelsernas sociala funktion. Motionärerna pekar på de vitt skilda arbetsuppgifter som länsstyrelserna har förutom alkoholärenden, förmedling mellan central och lokal nivå, rådgivning och information i sociala frågor till enskilda, bistånd till länsrätterna med sociala bedömningar, tillstånds- och uppföljningsansvar samt tillsyn över institutioner och — inte minst viktigt — medverkan i den regionala samhällsplaneringen, allt enligt socialtjänstlagen samt ansvar enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall.

I motion Bo310 av Bertil Måbrink (vpk) hemställs att riksdagen till länsstyrelsen i Gävleborg för budgetåret 1990/91 anslår medel för två kvalificerade handläggartjänster.

Till socialutskottet har vidare remitterats ett motionsyrkande från allmänna motionstiden, *motion So625 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) yrkande 16*, vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsstyrelsernas sociala funktion. Motionärerna anser att länsstyrelserna måste få en reell möjlighet att utöva tillsyn och bidra med barnkompetens inom sitt ansvarsområde. Deras sociala funktion måste därför prioriteras.

Enligt *socialtjänstlagstiftningen* har länsstyrelserna omfattande arbetsuppgifter bl.a. när det gäller omsorgen om barn och ungdom. I 68 §

socialtjänstlagen (1980:620) sägs att länsstyrelserna skall följa socialnämndernas tillämpning av lagen, informera och ge råd till allmänheten i frågor som rör socialtjänsten, biträda socialnämnderna med råd, främja samverkan mellan kommunerna och andra samhällsorgan och se till att socialnämnderna fullgör sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

Länsstyrelsernas tillsyn omfattar också hemmen för vård eller boende. Länsstyrelsen har rätt att inspektera verksamheten vid dessa hem. Länsstyrelsen prövar frågor om tillstånd att inrätta hem för vård eller boende (69 §). Länsstyrelsen skall också ingripa om det föreligger något missförhållande vid ett sådant hem (70 §).

I länsstyrelsens sociala verksamhet ingår också att bistå länsrätten med sociala bedömningar, att tillföra samhällsplaneringen social kunskap och att medverka i socialstyrelsens uppföljning av den kommunala planeringen av socialtjänsten.

Länsstyrelserna har också uppgifter enligt *lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)*. Bl.a. skall länsstyrelsen inleda utredning när det kan finnas skäl att bereda någon vård enligt lagen. Länsstyrelsen skall också hos länsrätten ansöka om vård enligt LVM om det finns skäl till detta.

Enligt *lagen (1977:293) om handel med drycker (LHD)* lämnas tillstånd för handel med öl och servering av alkoholdrycker av länsstyrelsen. Styrelsen har också ett tillsynsansvar enligt lagen.

I proposition 1976/77:108 som låg till grund för 1977 års alkoholpolitiska beslut underströk det föredragande statsrådet att övervakningen av handeln med alkoholdrycker bör ha en offensiv inriktning med särskild tonvikt på förebyggande insatser och skärpt lagtillämpning.

Sedan reglerna om återkallelse av tillstånd ändrades 1982 så att även ekonomisk misskötsamhet blev en grund för ingripande har ökad vikt lagts vid länsstyrelsens kontroll av uppgifter från olika myndigheter, främst i frågor av ekonomisk art. Vid flertalet länsstyrelser finns alkoholhandläggarna organisatoriskt inom den sociala funktionen.

Även enligt *hälsoskyddslagen (1982:1080)* har länsstyrelserna arbetsuppgifter. Länsstyrelsen har sålunda tillsynen inom länet över efterlevnaden av lagen och bestämmelser meddelade med stöd av lagen.

Riksrevisionsverket (RRV) redovisade 1984 en översiktlig kartläggning av reglerna för servering av alkoholdrycker. Verket föreslog att tillståndsplikten skulle slopas delvis och att tillståndsprövningen skulle förenklas.

Alkoholhandelsutredningen framhöll i sitt betänkande (SOU 1985:15) Handeln med alkoholdrycker att det står klart att servering av åtminstone de starkaste alkoholdryckerna, dvs. spritdrycker, vin och starköl, även i fortsättningen bör vara underkastad en tillståndsplikt. Utredningen redovisade emellertid vissa förenklingar som skulle kunna vidtas utan att grunderna för 1977 års alkoholpolitiska beslut rubbas. Utredningen ansåg att länsstyrelserna liksom i dag skall ha hand om tillståndsprövningen enligt LHD.

Regeringen gav år 1986 *f.d. landshövdingen Osborne Bartley* i uppdrag att se över länsstyrelsens sociala funktion, dess inriktning, arbets sätt, organisation och resurser. Utredningen redovisade sitt uppdrag i början av år 1989 i promemorian (Ds 1989:9) Länsstyrelsernas sociala funktioner. Utredningen föreslår att de intentioner som finns fastlagda i socialtjänstpropositionen fullföljs. Länsstyrelserna bör ges möjligheter att leva upp till de krav som lagstiftningen ställer. En central uppgift för länsstyrelserna bör vara en tillsyn präglad av "utveckling, stimulans och uppföljning". Ett viktigt led i detta arbete är enligt utredningen länsstyrelsens engagemang i samhällsplaneringen. Beträffande alkoholfrågorna anser utredningen att länsstyrelsen bör få en annan roll. Länsstyrelsen bör svara för en regional tillsyn. Det kommunala vetot bör ersättas med kommunal beslutanderätt. Länsstyrelsen bör vara första besvärinstans i dessa ärenden. Regelsystemet bör dessutom kunna förenklas. Tillsyn och tillstånd beträffande enskilda vårdhem som meddelar kvalificerad medicinsk vård bör enligt utredningen föras till regionalt placerade tillsynsläkare. Länsstyrelsen bör svara för en regional tillsyn enligt omsorgslagen. Enligt promemorian krävs ett ordentligt resurstillskott för att de sociala funktionerna skall kunna fullgöra sina uppgifter. Huvudskälet till detta är att de tillsyns- och samhällsplaneringsuppgifter som länsstyrelserna ålades genom socialtjänstpropositionen under senare år har ökat i betydelse. Länsstyrelsen har enligt utredningen ingen möjlighet att hålla en tillsyn på den nivå som förutsades i beslutet om socialtjänstlagen på grund av den ökade tidsåtgången för individärenden, i första hand ärenden enligt LVM. Promemorian har remissbehandlats.

Utskottet har under det senaste året två gånger yttrat sig till bostadsutskottet om den sociala sektorn i länsstyrelserna.

I det förra yttrandet, 1988/89:SoU3y, gjorde socialutskottet följande bedömning när det gäller länsstyrelsernas befattning med alkoholärenden m.m.

För att förebygga och avhjälpa missförhållanden i samband med servering av alkoholdrycker krävs en övervakning från samhällets sida som är både smidig och verkningsfull. Tillståndsprövningen och tillsynen måste ges de resurser som behövs för att fullfölja samhällets alkoholpolitik.

Översynen av länsstyrelsernas sociala enheter/funktioner som handhar den regionala övervakningen av alkohollagstiftningens efterlevnad har nyligen avslutats. Rapporten från översynen skall remissbehandlas. De sociala enheternas/funktionernas arbetsuppgifter kan även komma att beröras av ställningstagandena beträffande socialstyrelsens framtida organisation. En proposition i sistnämnda fråga kommer enligt uppgift att överlämnas inom kort.

Enligt utskottets mening bör den vidare beredningen inom regeringskansliet av de organisatoriska frågorna rörande länsstyrelsernas sociala enheter/funktioner avvaktas innan något initiativ från riksdagens sida övervägs. Utskottet avstyrker därför de aktuella motionerna.

Det senare yttrandet till bostadsutskottet, 1989/90:SoU1y, avsåg proposition 1988/89:154 *En ny regional statlig förvaltning*.

I *propositionen* anförde civilministern att han ansåg det viktigt att den sociala sektorn behandlades likvärdigt med övriga sektorintressen. För området social omvårdnad föreslogs därför att en särskild tjänst som länsexpert inrättas, i likhet med vad som föreslogs beträffande en rad andra expertområden.

I *propositionen* angavs vidare att flertalet av de frågor som behandlas i utredningen om länsstyrelsernas sociala funktioner skulle komma att beredas vidare i andra sammanhang.

Socialutskottet underströk i *betänkandet* att den sociala sektorn inom den nya länsstyrelsen måste tillföras de resurser som krävs för att den sociala funktionen skall kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt. Utskottet förutsatte att dessa resursbehov beaktades i det då pågående budgetarbetet.

Bostadsutskottet tillstyrkte i *betänkandet 1989/90:BoU4* Samordnad länsförvaltning i allt väsentligt regeringens förslag om en ny statlig regional förvaltning. Bostadsutskottet delade socialutskottets uppfattning i fråga om länsstyrelsernas sociala funktion. Riksdagen följde bostadsutskottet.

Länsstyrelserna har i sina anslagsframställningar för budgetåret 1990/91 anhållit om att bli befriade från huvudförslaget. De anser allmänt att deras ekonomiska situation är sådan att verksamheten allvarligt försvåras, om resurserna minskas ytterligare. Medel yrkas för resursförstärkningar, särskilt till miljövårds- och kulturmiljöenheter, men även bl.a. till socialkonsulentfunktionerna.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har i sin anslagsframställning bl.a. yrkat medel motsvarande tre nya tjänster.

Socialstyrelsen (SoS) anser i sitt yttrande över anslagsframställningarna att den sociala funktionen i den framtida länsförvaltningen måste få möjlighet att arbeta enligt socialtjänstlagens intentioner. För detta torde krävas externt resurstillskott. Beträffande handläggningen av alkoholärenden föreslår styrelsen att nuvarande expeditionsavgifter för alkoholtillstånd bör omformas till ansökningsavgifter och samtidigt höjas. Socialstyrelsen föreslår också införande av årliga registerhållnings- och tillsynsavgifter som avpassas så att länsstyrelsernas kostnad för tillsynen kan täckas. Vidare anser styrelsen det angeläget att länsstyrelserna får tillräckliga resurser för att kunna följa hälsoskyddslagens intentioner.

I *budgetpropositionen 1989/90:100* Bil. 15 (s. 64) framhåller föredraganden statsrådet Johansson att riksdagen i allt väsentligt har godtagit *propositionen* beträffande en ny regional statlig förvaltning. Detta innebär att han senare ämnar återkomma till regeringen med förslag till direktiv till de tidigare aviserade organisationskommittéerna. Dessa får huvudansvaret för genomförandet av reformen, vilket kräver viktiga insatser under kommande budgetår av såväl länsstyrelser som andra berörda myndigheter. När det gäller anslagsfrågorna framhåller föredraganden (s. 66) att länsstyrelseanslaget i enlighet med rationaliseringskravet har minskats med två procent efter pris- och löneomräk-

ning för att möjliggöra förberedelser och genomförande av en ny regional statlig förvaltning. Beloppet — ca 30 milj.kr. — föreslås stå till regeringens disposition för kostnader som följer av förberedelser och genomförande av den nya regionala statliga förvaltningen. Under anslagsposten Till regeringens disposition finns liksom under innevarande budgetår medel, 14 milj.kr., avsatta för särskilda åtgärder vid länsstyrelserna samt 3 milj.kr. för ledningsövningar. De sociala funktionerna nämns inte i sammanhanget.

I budgetpropositionen har medel inte beräknats för några nya tjänster vid länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Regeringen beslutade den 15 februari 1990 att tillkalla en central organisationskommitté samt en särskild utredare i varje län för att förbereda genomförandet av reformen med en ny regional statlig förvaltning. I uppdraget sågs bl.a. att resursfördelningen till länsstyrelsens sociala funktion behöver övervägas i sammanhanget. Föredraganden pekar också på att regeringen och riksdagen under arbetets gång kan komma att fatta beslut som påverkar länsstyrelsernas resursbehov. Det bör ankomma på den centrala kommittén att beakta sådana beslut.

Socialutskottet erinrar nu om att utredningsmannen med uppdrag att se över länsstyrelsernas sociala funktion i sin promemoria Länsstyrelsernas sociala funktioner gjort den bedömningen att det krävs ett ordentligt resurstillskott för att de sociala funktionerna skall kunna fullgöra sina uppgifter.

Utskottet erinrar också om att utskottet så sent som i oktober förra året i yttrande till bostadsutskottet 1989/90:SoU1y En ny regional statlig förvaltning underströk att den sociala sektorn inom den nya länsstyrelsen måste tillföras de resurser som krävs för att den sociala funktionen skall kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt. Utskottet förutsatte att dessa resursbehov skulle beaktas i det då pågående budgetarbetet. Bostadsutskottet delade i betänkandet 1989/90:BoU4 socialutskottets uppfattning. Riksdagen följde bostadsutskottet.

Enligt budgetpropositionen har länsstyrelserna yrkat medel för resursförstärkningar till bl.a. socialkonsulentfunktionerna. Socialstyrelsen anser i sitt remissyttrande över länsstyrelsernas anslagsframställningar bl.a. att det krävs ett externt resurstillskott för att länsstyrelserna skall få möjlighet att arbeta enligt socialtjänstlagens intentioner. Styrelsen föreslår införande av olika avgifter för att täcka länsstyrelsens kostnader. Styrelsen anser det också angeläget att länsstyrelserna får tillräckliga resurser för att kunna följa hälsoskyddslagens intentioner.

Utskottet konstaterar att länsstyrelserna av allt att döma har stora svårigheter att fullgöra sina lagstadgade uppgifter på det sociala området. Samtidigt konstaterar utskottet att länsstyrelsernas sociala funktioner behandlats av flera statliga utredningar under senare år. Den mest fullständiga utredningen, av förre landshövdingen Osborne Bartley, redovisas i betänkandet Länsstyrelsernas sociala funktioner. Betänkandet har remissbehandlats. I begränsade delar har förslagen behandlats i prop. 1988/89:154 om ny regional statlig förvaltning. Fortfarande sak-

nas dock en redovisning för regeringens syn på länsstyrelsernas arbetsuppgifter på det sociala området och behovet på sikt av resurser för denna verksamhet.

Utskottet anser en sådan redovisning nödvändig för att riksdagen skall kunna ta ställning till behovet av resurser till länsstyrelserna.

I avvaktan på en sådan redovisning är det enligt utskottet nödvändigt att vid prioriteringen mellan olika verksamheter inom länsstyrelserna beakta att länsstyrelserna ges möjligheter att fullgöra sina uppgifter på det sociala området på ett tillfredsställande sätt.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna med anledning av motionerna Bo301, Bo305, Bo310 och So625 yrkande 16.

Socialutskottet beslutar att med detta yttrande överlämna motion So625 (fp) yrkande 16 till bostadsutskottet.

Stockholm den 6 mars 1990

På socialutskottets vägnar

Daniel Tarschys

Närvarande: Daniel Tarschys (fp), Bo Holmberg (s), Sten Svensson (m), Aina Westin (s), Ulla Tillander (c), Ingrid Andersson (s), Per Stenmarck (m), Johnny Ahlqvist (s), Rinaldo Karlsson (s), Ingegerd Anderlund (s), Ingrid Hemmingsson (m), Ingrid Ronne-Björkqvist (fp), Rosa Östh (c), Gudrun Schyman (vpk), Anita Stenberg (mp), Jan Andersson (s) och Sinikka Bohlin (s).

Kulturutskottets yttrande

1989/90:KrU4y

Länsstyrelsernas resurser för kulturmiljövård

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har genom beslut den 6 februari 1990 berett kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:100 bilaga 15 (s. 60—92) om anslag till länsstyrelserna jämte motionerna 1989/90:Bo302, Bo308 och Bo310, den sistnämnda såvitt avser kulturmiljöenheten vid länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Utskottet

Innevarande budgetår har tre nya tjänster som biträdande länsantikvarie inrättats. I budgetpropositionen föreslås i likhet med vad riksantikvarieämbetet förordat att de medel som engångsvis anvisats till länsstyrelsen i Kalmar län och länsstyrelsen i Älvsborgs län permanentas. Under det senaste budgetåret har därmed kulturmiljöenheterna förstärkts med fem nya tjänster. I budgetpropositionen föreslås vidare att medel beräknas för ytterligare tre biträdande länsantikvarier. Dessa medel bör, enligt propositionen, tillföras länsstyrelserna i Skaraborgs, Jämtlands och Norrbottens län.

Riksantikvarieämbetet har föreslagit en kraftfull insats för kulturmiljöenheterna under de närmaste två åren med en prioritering med hänsyn dels till arbetsbelastningen i kulturminnestäta och exploateringsintensiva län, dels till län inom stödområden där kulturminnesvården väntas spela en aktiv roll i det regionalpolitiska och ekonomiska utvecklingsarbetet.

I envar av motionerna Bo302 (c) och Bo308 (c) yrkas att det utöver vad regeringen föreslagit budgetåret 1990/91 skall inrättas fem tjänster som biträdande länsantikvarie. I motion Bo310 (vpk) framställs ett yrkande som innebär bl.a. att resurser för en tjänst som biträdande länsantikvarie i Gävleborgs län skall beräknas vid medelsanvisningen.

Utskottet tillstyrker att medel beräknas för tjänster för ytterligare tre biträdande länsantikvarier, nämligen i Skaraborgs, Jämtlands och Norrbottens län. Det är också, som kulturutskottet framhöll förra året i yttrande till BoU (1988/89:KrU3y), av vikt att en fortsatt utbyggnad av antalet sådana tjänster i övrigt kommer till stånd. Utskottet kan dock inte förorda en utbyggnad redan från nästa budgetår som går utöver den av regeringen föreslagna.

Utskottet avstyrker således här behandlade motionskrav och tillstyrker propositionen i aktuell del.

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Maja Bäckström (s), Berit Oscarsson (s), Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Erkki Tammenoksa (s), Leo Persson (s), Lars Ahlström (m), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Kaj Nilsson (mp), Ingegerd Sahlström (s) och Ulla Berg (s).

Avvikande meningar

1. Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Det är angeläget att utbyggnaden av kulturmiljöenheter vid länsstyrelserna sker snabbt. Utskottet tillstyrker därför dels förslaget i budgetpropositionen om medel till biträdande länsantikvarietjänster i Skaraborgs, Jämtlands och Norrbottens län, dels förslaget i motionerna Bo302 och Bo308 om att det därutöver skall inrättas fem tjänster som biträdande länsantikvarie. Genom detta ställningstagande finns det utrymme för att tillgodose delyrkandet i motion Bo310 om resurser för en tjänst som biträdande länsantikvarie i Gävleborgs län.

2. Alexander Chrisopoulos (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att medel beräknas för tjänster för biträdande länsantikvarier i Skaraborgs, Jämtlands och Norrbottens län. Därutöver tillstyrker utskottet förslaget i Bo310 att resurser skall beräknas för en tjänst som biträdande länsantikvarie i Gävleborgs län. I övrigt avstyrks motionsyrkandena.

Jordbruksutskottets yttrande

1989/90:JoU4y

1989/90:BoU16
Bilaga 4

Anslag till länsstyrelserna m.m.

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har den 6 februari 1990 berett jordbruksutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1989/90:100 bil. 15, civildepartementet, såvitt avser anslag till länsstyrelserna m.m. (s. 60—92) jämte motionerna Bo306, Bo311 yrkande 2 och Bo314 yrkande 1.

Utskottet

I bilaga 15 till budgetpropositionen föreslås att riksdagen till länsstyrelserna m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 361 188 000 kr.

I motion Bo306 av Lars Ernestam m.fl. yrkas att riksdagen anvisar ytterligare 20 milj. kr. till länsstyrelsernas miljövårdsenheter för att förstärka den s.k. gröna naturvården.

I motion Bo311 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) yrkas en anslagshöjning med 57 400 000 kr. utöver regeringens förslag, varav 50 milj. kr. för att förstärka naturvårdsenheterna och 7,4 milj. kr. för arbete med livsmedelsfrågorna i resp. län. Enligt motionen är det olyckligt att länsstyrelsernas naturvårdsenheter inte får några nya tjänster i år, trots de stora behoven och den eftersatta miljötillsynen. Vidare anser motionärerna att det behövs en person på varje länsstyrelse som tillsammans med länsveterinären kan ansvara för livsmedelsfrågorna.

I motion Bo314 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) understryks behovet av ökade resurser till länsstyrelsen i Stockholms län, som ställs inför särskilda svårigheter i miljöplaneringsarbetet på grund av den stora befolkningskoncentrationen (yrkande 1).

Utskottet har under en följd av år avgett yttranden över motioner om förstärkning av länsstyrelsernas naturvårdsenheter m.m. Under föregående riksmöte erinrade utskottet om att regeringens förslag för budgetåret 1989/90 innebar kraftiga resursförstärkingar för de statliga myndigheter som ingår i miljövårdsorganisationen (se 1989/90:JoU5y). I anslutning till de nu aktuella motionerna hänvisar utskottet dessutom till det arbete som pågår för att fullfölja riksdagens beslut om en ny regional statlig förvaltning. I avbidan på genomförandet av denna reform är utskottet ej berett att frångå regeringens förslag om anslag till länsstyrelserna. Vad särskilt beträffar arbetet med livsmedelsfrågor

bör framhållas att riksdagen under hösten 1989 fattat beslut om ett nytt avgiftssystem för livsmedelskontrollen, som ger utrymme för en mer än fördubblad tillsynsverksamhet på området (se 1989/90:JoU8).

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motionerna Bo306, Bo311 yrkande 2 och Bo314 yrkande 1.

Stockholm den 6 mars 1990

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Hans Gustafsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Grethe Lundblad (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Åke Selberg (s), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Annika Åhnberg (vpk), Åsa Domeij (mp), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Carl G Nilsson (m) och Håkan Holmberg (fp).

Avvikande meningar

1. Lars Ernestam och Håkan Holmberg (båda fp) anför:

I likhet med vad som anförts i motion Bo306 anser vi att länsstyrelsernas naturvårdsenheter måste ges ytterligare resurser för att förstärka den s.k. gröna naturvården. Härigenom skapas möjligheter att tillgodose även de synpunkter som framförs i motion Bo314. Utskottet borde således ha tillstyrkt en höjning av anslaget till länsstyrelserna med 20 milj. kr. utöver regeringens förslag.

2. Åsa Domeij (mp) anför:

Som anförts i motion Bo311 finns alltså stora behov av förstärkningar framför allt när det gäller länsstyrelsernas arbete med den eftersatta miljötillsynen. Vidare behövs förstärkningar i form av ytterligare en tjänst per länsstyrelse för arbete med livsmedelsfrågorna inom länet. Eftersom livsmedelsverket inte har haft några möjligheter att se till att kommunerna verkligen utför den livsmedelskontroll de ansvarar för är det svårt att åstadkomma en praktiskt fungerande livsmedelskontroll. Kommunens övertagande av tillsynsansvaret för icke tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet ökar arbetsbelastningen ytterligare. En ny delpost på 7,4 milj. kr. bör inrättas för sistnämnda ändamål. Utskottet borde således ha tillstyrkt förslaget i motion Bo311 om en höjning av anslaget med 57,4 milj. kr. utöver regeringens förslag.